

УДК 657.47 : 69

А.В. ДМИТРЕНКО, канд. екон. наук

Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛІВ У БУДІВНИЦТВІ

Звертається увага на нормування витрат матеріалів і визначення потреби в них для виконання будівельно-монтажних робіт, документальне оформлення відпуску матеріалів зі складу на виробництво будівельної продукції та облік матеріалів відкритого зберігання. Розглянуто застосування нормативного методу обліку витрачання матеріально-технічних ресурсів.

Будівництво – особлива галузь національної економіки, яка формується, з однієї сторони, як процес відтворення основних фондів, що потребує необхідні капітальні вкладення на його здійснення, і з іншої – як процес власного розвитку даної галузі матеріального виробництва.

Будівельний комплекс сьогодні – це досить розгалужена без можливостей управління з одного чи кількох центрів велика кількість самостійних господарюючих суб'єктів, що мають свої специфічні особливості та окремі системні цілі. Так, за обсягом продукції, що виробляється, та кількістю зайнятих працівників галузь будівництва на сьогодні займає майже десяту частину економіки України.

У ринкових умовах управління будівництвом ускладнюється, оскільки слід врахувати зміни кон'юнктури ринку, попиту та пропозиції. Результати дослідження діючої системи бухгалтерського обліку показали, що управлінський персонал будівельно-монтажних організацій не в повному обсязі забезпечується необхідною обліковою інформацією, яка дозволяла б приймати ефективні та виважені управлінські рішення в процесі здійснення інвестиційно-будівельної діяльності, а методологія організації бухгалтерського обліку багато в чому застаріла й не відповідає сучасним динамічним та інформаційно насиченим ринковим вимогам. Тому основним завданням теорії та практики бухгалтерського обліку в будівельних організаціях є підвищення його достовірності, оперативності та аналітичності на базі використання комп'ютерної техніки. Лише такі заходи забезпечать покращення системи управління інвестиційно-будівельною діяльністю.

Хоча проблемам бухгалтерського обліку в будівельних організаціях за останній час присвячена значна кількість наукових праць та публікацій, слід констатувати, що в будівельній галузі все ще залишаються невирішені проблемні питання, зокрема питання організації обліку використання матеріально-технічних ресурсів.

Аналіз фахових робіт вітчизняних та зарубіжних вчених свідчить про те, що основна увага у цій сфері приділялася визначенню матеріа-

льних ресурсів, їх складу і класифікації, а також відображенню в бухгалтерському обліку. Водночас проблеми методики обліку використання матеріалів на підприємствах капітального будівництва все ще залишаються нерозкритими та потребують ґрунтовного вивчення та вдосконалення [1; 2; 3, с.52-56; 4; 5, с.59-62; 6, с.105-139, 7, с.295-357].

Саме цим питанням присвячена стаття, метою якої є дослідження та аналіз обліку матеріалів, які охоплюють всі процедури руху матеріалів та їх зберігання, починаючи зі складання замовлень на запаси та надходження на підприємство і закінчуючи їх споживанням на робочих місцях.

У сучасних умовах господарювання важливого значення набуває поліпшення використання матеріальних ресурсів. Дослідження свідчать, що витрати сировини і матеріалів як одного з елементів виробничого процесу в загальних витратах на виробництво будівельної продукції становлять близько 60-70%. Тому економне їх витрачання у будівельному виробництві потребує ретельного обліку за додержанням установлених норм використання матеріалів для виконання будівельно-монтажних робіт за обсягом і якістю.

Облік матеріальних ресурсів має забезпечувати вирішення таких проблем, як нормування витрат матеріалів і визначення потреби в них для виконання будівельно-монтажних робіт, нормування запасів предметів постачання і витрат на їх утримання, зберігання на складах та будівельних майданчиках. При нормативному використанні ресурсів необхідна велика кількість інформації, яка базується на інтеграції досягнень науки, техніки, екології, економіки, енергетики тощо. При цьому основною інформацією є норми і нормативи.

Аналізуючи публікації українських вчених та ознайомившись з діяльністю будівельних підприємств м.Полтави і Полтавської області, можна зробити висновок, що найбільш наближеним до практики є нормативний метод обліку витрачання матеріально-технічних ресурсів. Нормативний облік дає змогу попередньо, не очікуючи даних про фактичне використання матеріалів протягом місяця, оперативно отримати дані про відхилення від норм витрат, що забезпечує своєчасність прийняття необхідних організаційних заходів щодо правильного калькулювання фактичної собівартості будівельно-монтажних робіт. Основою для визначення потреби в будівельних матеріалах і конструкціях є виробничі норми витрачання матеріалів (робочі креслення).

Для визначення нормативного витрачання матеріалів на виконання за звітний місяць обсягу робіт (об'єкту) використовують лімітно-забірні картки. Використання лімітно-забірних карток забезпечує посилення контролю за витрачанням матеріалів зі складу в межах вста-

новлених лімітів. Проте, ведення лімітно-забірних карток не дозволяє повністю оперативно контролювати використання матеріалів на проведення будівельно-монтажних робіт. Більш точний контроль за правильністю оформлення документів при відпуску зі складу на будівельне виробництво матеріалів здійснюється на основі перевірки не тільки лімітно-забірних карток, а й інших документів таких як накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей, накладні-вимоги тощо.

Як правило, на багатьох підприємствах ці вимоги не дотримуються, крім того зустрічаються випадки, коли матеріали зі складу відпускаються взагалі без оформлення лімітно-забірних карток, що призводить до перевитрат матеріалів, а відповідно до збільшення собівартості будівельної продукції.

На деяких будівельних підприємствах лімітно-забірні картки можуть взагалі не складатися, особливо коли будівельні матеріали зберігаються на приоб'єктних складах і відпуск матеріалів здійснюється за допомогою накладної-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів. І навіть коли будівельні підприємства все ж таки складають лімітно-забірні картки при відпуску матеріалів зустрічаються порушення в документальному оформленні відпуску матеріалів на будівництво, не складаючи лімітно-забірних карток за формою М-28а, яка знаходиться на складі.

Для порівняння фактичного і нормативного використання матеріалів у кінці кожного місяця необхідно складати документ за формою №М-29 «Звіт про фактичне використання матеріалів у будівництві у зіставленні з виробничими нормами», що забезпечить достовірність обліку використання матеріально-технічних ресурсів у будівництві, який складається на основі Матеріального звіту форма №М-19. Хоча в листі Державного комітету статистики України від 15.09.2003 р. №01-2-02-8/448 зазначено, що форма №М-19 застаріла і потребує перегляду з урахуванням умов ринкової економіки, але до врегулювання питання організації первинного обліку вона залишається діючою. Сьогодні не всі будівельні підприємства складають звіт за формою №М-29. Так, на деяких досліджуваних підприємствах замість вищезгадуваної форми складають Порівняльну відомість, яка не надає таку інформацію як економія та перевитрати в натуральному та грошовому вигляді і не показує зв'язок з проектно-кошторисною документацією щодо будівельного об'єкта.

Аналізуючи та узагальнюючи вищезазначене, можна сформулювати наступні висновки та рекомендації для підприємств будівельної галузі:

1. Сировина і матеріали як одні з головних елементів виробничого процесу визначають економіку будівельного виробництва. Дослідження свідчать, що в собівартості будівельно-монтажних робіт витрати на матеріально-технічні ресурси займають досить вагому частку і потребують належного обліку їх витрачання.

2. Облік матеріалів відкритого зберігання необхідно здійснювати також із застосуванням лімітно-забірних карток, що забезпечить раціональне використання матеріалів на об'єктах будівництва.

3. Для більш правильного документального оформлення відпуску матеріалів зі складу слід будівельним підприємствам складати і лімітно-забірні картки за формою М-28а.

4. Будівельним підприємствам слід ретельніше дотримуватися правил первинного та звітного документування обліку матеріалів.

1. Слободяник И.Я. Строительные материалы и изделия. – К.: Вища школа, 1973. – 473 с.

2. Жаворонков Е.П., Щербаков А.И. Управление материально-техническими ресурсами в строительстве. – Новосибирск: НГАСУ, 2001. – 314 с.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318 // Все про бухгалтерський облік. – 2007. – №18.

4. Нападівська Л.В. Управлінський облік. – К.: Книга, 2004. – 341 с.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. // Все про бухгалтерський облік. – 2007. – № 18.

6. Рудяк Ю., Пироженко О., Кавтарева Я., Клименко А. Все об учете и организации строительной деятельности. – Харьков: Фактор, 2004. – 420 с.

7. Організація та облік будівельної діяльності: нормативна база / Уклад. В.Кузнецов. – Харків: Фактор, 2004. – 378 с.

Отримано 10.07.2007

УДК 658 : 336.22

Ю.М.ПОЛОНСЬКА

Харківський національний економічний університет

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У ПОДАТКОВОМУ ПЛАНУВАННІ

Запропоновано системний підхід до організації підтримки прийняття рішень у податковому плануванні, сформульовано визначення системи підтримки прийняття управлінських рішень у податковому плануванні, проаналізовано існуючу структуру та її характеристики.

У сучасних умовах необхідність удосконалення організації податкового планування на підприємстві, спрямування його на прийняття ефективних управлінських рішень потребує використання таких мето-